

עלון חדשי שע"י

בית הכנסת

דקהילת קדש עדת יראים

אושטרייך

אייר

חדש זו הוא החדש השני למלך שלמה על ישראל ויבן הבית לי:

עלון

ה'תשפ"ה מס'

29

ותחילת סיון (עד אחר חג השבועות)

בה' השלישי לצאת בני ישראל מארץ מצרים ביום הזה באו מדבר סיני:

בס"ד

דבר העורך

קוראים יקרים שלום וברכה!

אנו שמחים להגיש לפניכם את העלון הכ"ט, עלון חדש אייר ותחילת סיון (עד חג השבועות) ה'תשפ"ה.

המדורים המתפרסמים הפעם: שני המדורים המרכזיים: מדור **דבר יום ביומו** (בירור מנהגים הנהוגים בכל ימות השנה): בברכת **עבודה** (המשך). **דבר בעתו**: מנהגי חדש אייר ותחילת סיון. עיקר המדור עוסק כמובן בענייני חג השבועות הבעל"ט. **הרחב דבר**. מאמר קצר עם חידוש גדול מאת ידידי הרב **אלידע סוכב** נ"י בעניין מנגי אבולות בספירת העמר, ובעניין השמחה בל"ג בעמר. **מאמר מענייני דיומא** בעניין חג השבועות, העיקר, הטפל, ומה שאינו לא עיקר ולא טפל. **דבר נאה ומתקבל** ענייני שלום בית והמסתעף מאת מדרך החתנים הרב **דוד רוזנטל** שליט"א. ואחרון חביב המדור החשוב **מהנעשה והנשמע בקהלתנו** לאחר הפסקה ארוכה. והפעם: סיכום חדשים שבט, אדר וניסן, תכניות חדש אייר ותחילת סיון.

ויהי רצון שנוכח במהרה לבניין בית המקדש

ושם נעלה ונראה בשלש פעמי רגלינו

יהונתן נוימן

קצות החשן 9/6 מודיעין עילית 0527167567. דוא"ל: yn0527167567@gmail.com

נ.ב. נשמח לקבל תגובות והערות בכל ענייני העלון בכתובת הנ"ל תרומות (ניתן גם להנציח שמות לע"נ להצלחת וכדומה) תתקבלנה בברכה. ניתן לתרום דרך 'נדרים פלוס' בקופה: **בית הכנסת עדת יראים - אושטרייך - מודיעין עילית**. לשונית תרומה על חיבורים וקונטרסים.

דבר יום ביומו

בירור מנהגים הנהוגים בכל השנה

תפלת שמונה עשרה

ג' ברכות אחרונות

ברכת עבודה (המשך)

בעלון הקודם התחלנו לדבר על ברכת עבודה.

בכל הנוסחאות שבידינו פותחת הברכה בנוסח 'רצה', הפותחת את הבקשה שירצה ה' בעמו. גם אצל פייטנים רבים נמצא עניין זה בפיוטיהם בברכה זו (למשל בשבעות של **הקליר** ל' פרשיות, החרוז החותם בברכה זו הוא: **רְצֵנוּ כְּשִׁי**). כמו כן, בסידורי הספרדים נוספת הפסקה **וְאַתָּה בְּרַחֲמֶיךָ הַרְבִּים תַּחֲפֹץ בָּנוּ וְתַרְצֵנוּ**.

החסבר לכך קשור כנראה לכך שעל הקרבנות 'לרצון להם לפני ה'', לכן מזכירים בברכה זו עניין ריצוי. פרט נוסף: עניין הברכה הוא העבודה בבית המקדש, אך בברכה זו מבקשים גם על קבלת התפלה. נראה שאחרי שנחרב בית המקדש הוסיפו מעט על עניין קבלת התפלה. על חתימת הברכה לפני החרבן ואחרי החרבן, כתבתי במדור זה בעלון קודם.

בטור נזכר מנהג ספרד: ונוהגים בספרד שלא לומר **רצה** במנחה אלא מתחיל ואשי ישראל. וכ"כ רב שרירא גאון לומר **רצה** ה' **אֵהִינו** המנהג כאשר כתב רב סעדיה שא"א אותו במנחה אלא במנחה של תעניות ומי שאומרו תמיד לא יפה הוא עושה. ... ואיני יודע טעם למנהגם אע"פ שאין נשיאת כפים במנחה מה ענין זה שלא לומר **רצה**. ואי משום הא דאמרין כל כהן שאין עולה בעבודה - פירוש

~ 2 ~

לקדמותו בקהלות רבות) נושאים הכהנים כפיהם ומברכים את העם בכל יום כתורה וכהלכה. וממילא אין כל טעם לתלות פסקה זו בברכת כהנים, ותמיד יש לאמרה בחזרת השי"ץ של מוסף ביו"ט ובר"ה ויו"כ.

עוד שרידים מנוסח החתימה הקדום

מקום נוסף המוכר לכולנו בו אנו מוצאים עקבותיה של החתימה הישנה של ברכה זו, הוא בברכה מעין שבע בליל שבת, שהיא קיצור של הברכות שבתפלת השבת. הקיצור של ברכת עבודה הוא: לפנינו נעבוד ביראה ופחד, כחתימה הנזכרת.

כמו כן, לפי מנהג האיטליאני בכל פעם שאומרים פיוט בברכת עבודה, חותם החזן את הברכה בנוסח זה. כיוצ"ב מצינו בכמה מקומות שיחד עם הפיוט קבלו בקהלות את נוסח הקבע של הפיוט.

דבר בעתו

בירור מנהגים הנהוגים בזמנים שונים

חדש אייר

ראש חדש אייר

בחדש מרחשון. הטעם: בשני חדשים אלו מתחיל ה'זמן' בשיבות הקדושות.

על הקדושתא של ר"ח אייר בעלון אשתקד 'יהודי' ו'אמא' שבהלל, 'חדש עלינו' שבברכת קדושת היום של מוסף, הכל בנגון המכונה **נגון הלכה ותוס'**. כך מנגנים גם

מנהגי הספירה

פיוטי שבתות הספירה. בעלון ניסן (עלון מס' 3) ה'תשפ"ג כתבתי מעט ענייני פיוטי שבתות הספירה. שם בארתי מנהגנו בעניין הזולתות¹.

בעלון אייר תשפ"ג (עלון מס' 4) הבאתי טעם למנהגי האבלות בספירת העמר. לקמן במדור **הרחב דבר**, מאמרו של ידידי הרב **אלידע כוכב** נ"י בעניין טעמי מנהגי האבלות בימי הספירה. בשבתות הספירה **לכה דודי** בנגון עצב. עושים כן מהשבת שאחרי ר"ח אייר ועד שבת שלפני שבועות (ולא עד בכלל).

שבת קדש פרשת תזריע מצורע

מברכין למתענים בה"ב

שבת שני אחר הפסח

'לכה דודי' בנגון הספירה.

פרקי אבות. פרק שני. לפי מנהגנו, כך סדר אמירת פרקי אבות: אחר קדיש תתקבל של מנחה, יושבים כל הקהל, וכל אחד בתורו (גם נערים פחות מגיל י"ג) קורא משנה אחת וכלם מקשיבים. אחר סיום הפרק: קדיש יתום (וא"א על ישראל!).

על מנהגנו בספירת העמר בלילות שבת, ע"י בעלון קודם. פיוטי שבת שני אחר הפסח. ביוצר **ארנן חסדך** עונים הקהל אחר כל בית מהפיוט את השורה החוזרת 'יוקר ספסירו וכו''. מסתבר שפיוט זה נאמר במקום נוסח הקבע (כרוב הפיוטים הקדומים) ובסופו עברו ל'לל אשר שבת'. הפיוט **אימתי | שמחי ועלוי** הוא מאורה (אכן, אם טעה החזן ולא אמרו ב'מאורות', יכול לאמרו ב'אהבה').

יבנה המקדש

משמרת כהונה: **הפצץ**. משמרת לווייה: **הנני**.

שיר של מוסף: **כי ידין**. ביה"ע: **הבאר**.

משניות מסכת שבת: פרק יח.

בימי שברך לקהל מברכים למתענים בה"ב. אומרים **אב הרחמים** (הנאמר לפי מנהגנו רק בשבתות הספירה ובשבתות בין המצרים).

תעניות בה"ב

שומר ישראל בתחנון בשחרית ובמנחה. **יזכור**. לפי מנהגנו, אומרים יזכור בתענית שני בתרא, אך השנה עקב מעמדי פסח שני, נאמר 'יזכור' בתענית חמישי.

על הטעמים לתעניות אלו, כתבתי בעלון מס' 10 (מרחשון פ"ד). סליחות ב'סלח לנו', אף אם אין עשרה מתענים² **קרה"ת**. בשחרית קוראים פרשת השבוע. ורק במנחה קורים בשל תעניות, אם יש עשרה מתענים.

כבכל תענית צבור, אם יש פנאי אומרים סליחות גם במנחה..

¹ שם כתבתי גם על מנהגנו בפיוטי הזולתות שחברו בזמן שיהודי אירופה סבלו מגזרות ושמדות. הגע עצמך, אם בעקבות ההקלות שבאו עליהם בימי נפוליון, בטלו בקהלות העתיקות באשכנז תעניות שהיו קבועות מאות בשנים, ביטול פיוטים שנקבעו לזכר אותם מאורעות לא כ"ש?

ועיי' מה שכתב על כך **האשל אברהם** מבוטשאטש בסי' ס"ח. ואף אם לא ראה את הנולד, מ"מ ודאי שכל שכן בזמננו...

² לא זכיתי להבין טעמים של התולים זאת בעשרה מתענים. אמנם, לגבי עצם אמירת הסליחות, איני יודע אם יש טעם באמירת סליחות במקום בו אף אחד מהקהל אינו מתענה, ורובם אף לא מעלים על דעתם לנסות ולחפש תירוץ על המנעות מתענית. ואכן, סיפר לי ת"ח אחד שליט"א הנהג להתענות בה"ב, אך אינו אומר סליחות אלא מתפלל במניין שיש בו עשרה מתענים. יצוין כי במקומות רבים מתקיימים מניינים של מנחה עם קרה"ת עבור המתענים. לכאורה, היה מן הראוי שבאותם מניינים יאמרו במנחה סליחות לבה"ב. אלא שאותם מתפללים אמרו כבר את הסליחות בשחרית.

שבת קדש פרשת אחרי מות-קדושים שבת שלישי אחר הפסח

יבנה המקדש

משמרת כהונה: **פתחיה**. משמרת לווייה: **מלותי**.
שיר של מוסף: **האזינו**. ביה"ע: **אז ישיר**.
משניות מסכת שבת: **פרק יט**.

פיוטי שבת שלישי אחר הפסח. האופן **לבעל התפארת** נאמר
בנגון ידוע, והקהל עונים בכל בית את החרוז הפותח בתיבת
'ואני', המדבר על כנסת ישראל.
מפטירים **הלא כבני כושיים**.
פרקי אבות: פרק ג'.

פסח שני

טעמים של אלה שאף שאינם אומרים תחנון בפסח שני בכל
שנה, מ"מ בשנה זו אומרים.
גם לפי המנהג שא"א תחנון, אין כל טעם לדחות תענית (או
אפילו סליחות) בגלל פסח שני. במקום אחר הבאתי ביאור על
ההבדל בין 'סליחות ורחמים' ל'תחנונים'.

זכר לפסח שני. השנה יתקיים אי"ה
ברוב עם מעמד **זכר לקרבן פסח שני**
מול שריד בית מקדשנו, כפי תכניתו
של הרב **ישראל אפל** שליט"א
מיקרי דורשי ציון.

כאן המקום להעיר כי יש הנוהגים לסמל יום זה באכילת מצות
(ויש הנוהגים לאכול גם מרור). לא אכנס לפרטי המנהגים
הללו, בדרך כלל מה שעושים לעורר בנו את הצורך לבניית בית
המקדש, הוא טוב מאד. אמנם, אין כל טעם בקיום מנהגים
כאלה ביום י"ד (וכ"ש לא בלילו). פסח שני הוא היום בו
הקריבו את הקרבן, ואכלוהו בלילה.

הערת **הגר"א ובר שליט"א** בעניין השלוחים, בעלון אשתקד.
אומרים תחנון כרגיל לפי כל מנהגי אשכנז ואושרייך
ובנותיהן. אגב, כך נהג גם מרן **החזון אי"ש**, וכן המנהג כיום
בביהכ"נ **לדרמן בב"ב**.
יזכור. כבר כתבתי כי בתענית ב' בתרא מזכירים נשמות,
במקום מנהג יזכור בו נהגו אבותינו שלא זכו לשבת בארה"ק,
ביו"ט ב' של גלויות שאין מקבלים עליו שכר.

ממילא מובן כי אין כל שאלה לגבי סליחות של בה"ב. ברוב
הקהלות בהן נהגו מקדם שלא לומר תחנון בפסח שני, גם לא
נהגו להתענות תעניות בה"ב. מסיבה זו, רק בדורות האחרונים
ממש היה מי שהזדקק לשאלה מה לעשות בתענית בה"ב החלה
בפסח שני. קצת מעלה גיחוך כי רוב ככל העוסקים בשאלה זו,
שואלים רק על סליחות ולא מעלים על דעתם לדון על עצם
התענית (היא הגורמת לסליחות).
נפילת אפים היא חלק עיקרי בתעניות. **בירושלמי** מבואר
שאפילו אם קבעו תענית **בראש חדש** (כגון תענית גשמים
שנקבעה מתחילה), נופלים על פניהם בו ביום. זהו כנראה

ל"ג בעמר

קבלה על כך שנשמתו של הצדיק מתעלה ביום פטירתו, ואתו
מתעלים כל תלמידיו הדבקים בתורתו, וזו סיבה לשמוח ביום
הזה. אם אכן קבלה כזו בידם, ימשיכו לנהוג כמנהגם, אך אנו
לא קבלנו כך מאבותינו ומרבותינו. אדרבה, לפי מה שקבלנו,
ביום שנפטר בו צדיק, יש טעם להתענות ולהתאבל.
הערה נחוצה בעניין זה, ע"י הערה בעלון אשתקד בעמ' האחרון.

בשחרית ובמנחה: נגונים המיוחדים ליום שא"א בו תחנון.
מרבית בו קצת שמחה. התלמידים לומדים רק חצי יום.
עורכים סעודה לתלמידים.
טעם השמחה: יום שפסקו תלמידי ר"ע למות. וע"י לקמן מדור
הרחב דבר מאמרו של הרב **אליעזר כוכב נ"י**
עניין פטירת רשב"י ביום הזה או קשר אחר לרשב"י ביום הזה,
לא נזכר כלל לפי המסורת שלנו. בקהלות מסוימות יש איזו

פרשת אמור שבת רביעי אחר הפסח

יבנה המקדש

משמרת כהונה: **יחזקאל**. משמרת לווייה: **אֶלְיָהוּ**.
שיר של מוסף: **זכור**. ביה"ע: **מי כמכה**.
משניות מסכת שבת: **פרק כ**.

בשבת זו אומרים אחת מהזולתות של שבועות.
'אאולה': **שְׁוֹלָה אֹכֹלָה**. בחלק מהסידורים הובאה לשבת זו
גאולה ייקוש בעניין השייכת לפרשת בהר (לפעמים בתוספת
הבהרה שאינה מובנת כל כך).
פרקי אבות: פרק ד'

פרשת בהר בחקותי-חזק שבת חמישי אחר הפסח מברכין חדש סיון

ברכת החדש. 'יחדשהו' בנגון 'אקדמות' (הוא נגון ארוך בו
מנגנים בעיקר את הבתים הראשונים של הפיוט).
פרקי אבות. פרק ה'. לפי גרסאות רבות מסתיים הפרק בסוף
המשנה 'יהודה בן תימא', וזהו הטעם לבקשה המופיעה בסוף
המשנה 'יהר"מ שיבנה בית המקדש וכו'". בכתבי היד
האשכנזיים נוספו עוד שתי משניות אחר משנה זו,

קריאת התוכחה. מנהג קריאת התוכחה, ע"י עלון אשתקד.
בעלון חדש אלול ועשיית פד (עלון מס' 21) במדור **הרחב דבר**
בארתי את הפשט בברייתא במגילה על תקנת עזרא לקרא
קלות שבמ"ת קודם ר"ה ושל ת"כ קודם עצרת.
השלמת הספר. ע"י עלון אשתקד.

יבנה המקדש

משמרת כהונה: יכין. משמרת לווייה: הותיר.

שיר של מוסף: ירכיבהו. ביה"ע: הבאר.

משניות מסכת שבת: פרק כא.

חדש סיון החדש השלישי

ראש חדש סיון ושלושת ימי ההגבלה

קדושתא לראש חדש סיון **אחדש ארשת** (או קדושתא אחרת).
שאר המנהגים כבכל ראש חדש.

שבת קדש פרשת במדבר שבת לפני שבועות

אופן: **ארחות אראלים**. על מתן תורה. אהבה: **אימתי. יונה**
יעלת חן. זולת: פיוט נבחר מפיוטי חג השבועות.
ישמח משה' בנגון ידוע של 'שבת עשרת הדברים' ושל שבת
נחמו.
בשבת זו שונים **פרק קנין תורה** שהוא ברייתא בלשון משנה.

ברוב קהילות אשכנז נהגו בשבת לפני שבועות מנהגי אבלות,
עקב גזרות ושמדות שהיו בימי ספירת העמר. שבת זו נקראת
אצלם 'שווארץ שבת'.
לא בכל קהילות אשכנז התקבל המנהג הזה. בק"ק וורמייזא
למשל, נהגו לסמל שבת זו דווקא באופן חגיגי, ברוב השנים
בהן שבת זו היא אחר ראש חדש. אכן, אם חלה שבת זו לפני
ר"ח (כמו בשנה זו), נהגו בה מנהגי אבלות.
לפי מנהגנו, מציינים שבת זו בענייני שמחה. יש מרבתינו שכינו
שבת זו: **שבת הגדול של שבועות**, וכן הוא **במחזור רומא**.
מנגנים מעט נגוני יו"ט. פיוטים מעניין מתן תורה: יוצר: **אהלל**
בצללי שמע. ענין הפיוט: כ"ב אותיות התורה"ק וטעמיהן.

יבנה המקדש

משמרת כהונה: גמול.

משמרת לווייה: גדלתי.

שיר של מוסף: **וירא**. ביה"ע: **אז ישיר**.

משניות מסכת שבת: פרק כב.

ערב חג השבועות

ההכנות להכנסת התנוקות ללמוד תורה בחג השבועות בבקר:
דבש. לוח עם כ"ב אותיות התורה"ק ישר והפוך. והפסוקים:
תורה צוה. תורה תהא וגו' (אינו פסוק). ויקרא אל משה
עוגת דבש עגולה, עליה כתובים הפסוקים (ישעיה. סדר כא, פס' ה-
ו): **אֲדַגֵּן יְיָ נֶתַן לִי לִשְׁוֹן לַמּוֹדִים לְהַעֲתִיל עוֹת אֶת-יָעַף דְּבַר יַעִיר**
| בִּבְקָר בִּבְקָר יַעִיר לִי אֵין לְשֹׁמֵעַ בְּלִמּוֹדִים: אֲדַגֵּן יְיָ פֶּתַח-לִי
אֵין וְאֶנְכִי לֹא מְרִיתִי אֲחֹזֵר לֹא נְסוּגְתִי:
ביצה קשה בלי קליפה, עליה כתוב הפסוק (יחזקאל. סדר א, פס'
מא): **וַיֹּאמֶר אֵלַי בֶּן-אָדָם בְּטִנְיָה תֹאכֵל וּמַעֲיִיד תִּמְלֵא אֶת הַמִּגְלָה**
הַזֹּאת אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן אֵלֶיךָ וְאֶכְלָה וְהָיִי בְפִי כְדָבָר לְמַתּוֹק:

קישוט בית הכנסת באילנות וירק

מקשטים את בית הכנסת,
ומעמידים בו ענפי אילנות.
שוחחים בשמים של עשבים
ושושנים על רצפת בית הכנסת.
מקשטים ומעטרים במחרוזות
בשלל צבעים מפרחים ריחניים את
כל ביהכ"נ וכלי הקדש וספרי התורה וכן את פתחי הבתים.
לצורך סעודת היום אופים לחם הנלוש בחלב, וכן לחם עם
ארבעה ראשים, זכר לשתי הלחם.

חג השבועות-חג הקציר-יום הבכורים-זמן מתן תורתנו

מערבית. תוספת מעניין מצוות החג, או הבאת ביכורים. יה"ר
שנוכה לראות במהרה בבניין ביהמק"ד בב"א ובב"ש.
סעודת ליל יו"ט. כבכל יו"ט. אכילת מאכלי חלב נהוגה
בחלקה הראשון של סעודת היום. פיוטים מעניין היום.

ערבית ליל יו"ט. מקדימים להתפלל ערבית כבכל ליל שו"י"ט,
הנהגת השלי"ה שהונהגה בכמה קהילות, לא התקבלה
בקהלותינו³.

לימוד ליל שבועות

סדר הלימוד: קוראים בתורה בנביאים ובכתובים, בכל ספר
התחלה וסוף של אותו ספר, וביניהם ענייני החג וענייני מתן
תורה שבאותו ספר. אח"כ שונים במשנה ובתלמוד, ענייני החג
וענייני מתן תורה. בקריאה בתנ"ך, רוב הקטעים קובעים בכל
שנה, לפעמים מוסיפים עניינים השייכים באותה שנה. בתורה
שבעל פה, אין קביעות ובכל שנה לומדים עניינים אחרים.

על מנהג הלימוד בליל שבועות שהתקבל בקהלות רבות,
בארתי בעלון מס' 4 (חדש אייר פ"ג). ע"ש. כאן אכתוב בקצרה
מנהג קהלתנו בסדר הלימוד:
ראשית כל אקדים כי כו"ע מודים כי אין כל היתר לנהוג במנהג
זה אם ע"י זה עלול להתבטל משמחת יו"ט. כ"ש אם עצם
חוסר השינה מצער אותו, ודאי שאין לעשות זאת⁴.

³ ע"י עלון אייר ועלון סיון פ"ג, וע"י **שרשי מנהג אשכנז ח"ד** פרק שלם ומורחב בטוב טעם ודעת (כדרכו של המחבר שליט"א) על עניין זה.

⁴ אין גם מקום לחפש תחליפים למנהג זה, או קיצורים או למצא מה הדין מי שלא יכול לילה שלם האם יוצא ידי "חובה" אם עושה כך וכך, ואז יחשב לו "כאילו..." מדובר בהנהגה טובה שמתחילה היתה נהוגה רק בקרב חסידים ואנשי מעשה (וודאי גם הם לא נהגו בה במקרה שידעו שהנהגה זו תבטל אותם ממצוות היום). מאות שנים עברו עד שהנהגה זו נהפכה להיות נחלת הכלל. בדבר שכל גדרו אינו אלא מנהג, לא שייך לדון על לצאת ידי חובה.

קריאת שמע. כיוון שהנעורים בלילה אינם קוראים קריאת שמע שעל המיטה, יש להקפיד לקרא לאחר צאת הכוכבים. בין הפרשיות שאנו קוראים בחומש דברים, קורין את פרשיות **שמע ווהיה אם שמע**. וכשמגיעים בלימוד בצוותא לפרשיות אלו, מכוונים לצאת בהן יד"ח קר"ש (פרשת ויאמר אין חיובה בלילה, ויציאת מצרים בלא"ה מזכירים בפרשיות מסוימות).

כל אחד מהנוכחים (גם נערים שעדיין לא הגיעו למצוות), קורא בתורו (בטעמים) בקול רם קטע, ושאר בני החבורה מקשיבים או קוראים עמו בלחש. לפעמים נאמרות דרשות קצרות תוך כדי הלימוד.

לימוד ליל שבועות. בעלון הקודם כתבתי מעט על סדר הלימוד בלילה הזה. לא הבאתי כאן את סדר הלימוד הקצר הנהוג בקהילתנו. רוב הלימוד הוא מענייני חג השבועות ומתן תורה.

אחר הלימוד המשותף, לומד כל אחד מה שלבו חפץ.

הכנסת התינוקות ללמוד תורה

בקהילתנו אנו זוכים לקיים את המנהג הקדוש הזה, עליו כתבו רבותינו דברים נפלאים. בכל שנה בחג השבועות לפני תחלת התפלה או לאחריה מביאים הורים את ילדיהם העתידיים להתחיל בלימוד כ"ב אותיות התורה"ק (או העתידיים להתחיל בלימוד החומש) למעמד זה. הסדר מבואר בספרים רבים, ולא הבאתי כאן.

מנהג אבותינו שמושיבין התינוקות ללמוד תורה בחג השבועות. יש המביאים את הילד לפני שמתחיל בלימוד כ"ב אותיות התורה הקדושה, ויש המביאים את הילד לפני שמתחיל ללמוד חומש. רוב המנהגים הנהוגים בהכנסת הילד ללמוד תורה (עוגת דבש עגולה, ביצה, דבש ע"ג האותיות, הפסוקים, ועוד) מקורם בדברי רבותינו הראשונים שכתבו שעושים כן בחג השבועות.

תפלות היום ושמחת יו"ט

על **סדר עולם וסדר דפרין** שבקדושתאות, ע"י עלון חדש אייר פג. מדפיסים רבים השמיטו שלא כדון את חלקי הפיוט שביסוד עולם בהם מבוארת תשובת התורה מדוע לא רצתה להנתן לאבות הקדושים. עקב ההשמטה הזו, חלקים אחרים בפיוט אינם מובנים. אבותינו ורבותינו (כולל הפייטנים עצמם) לא חששו לומר קטעים אלו. החלקים שנשמטו, בתדפיס מיוחד.

שחרית. הלומדים עד אור הבקר מתפללים שחרית כותיקין. לעת עתה (כך נהגנו משנה שעברה) התפלה בקהילתנו מתקיים כותיקין. מפני הטורח נהגו במקומות רבים להקדים את התפלה אפילו לפני הנץ החמה (ע"י פמ"ג ועוד), אך אין להקדים קריאת שמע וברכותיה לפני זמנה.

לאחר עלות השחר נוטלים ידים. כבכל יום מברך החזן בקול רם את כל הברכות ומכוון להוציא את שאינם בקיאים. מכיון שיש מחלוקת האם הנעור כל הלילה חייב לברך את הברכות **אלי נשמה והמעביר שינה**, יוצאים בשתי ברכות אלו ידי חובה מי שהיה נעור כל הלילה. רבים נוהגים לצאת ידי חובה גם בברכות התורה, ואכמ"ל.

כל מזמורי ההלל בנגונים נבחרים. פסוקי 'הודו' בנגון 'אקדמות'. פסוקי 'אנא' - וכן סיום ברכת **יהללוך** והקדיש שאחריה - בנגון המיוחד ליום שקוראים בו אחת מג' מגילות.

פסוקי דזמרה בנגוני יו"ט. כשמנגן החזן 'הא' בתעצומות עזדי - הרומז על התורה הקדושה - מחלקים עשבי בשמים, עליהם ניתן לברך ולהריח אחר תפלת לחש.

השנה נאמר אי"ה את מערכת היוצר **אדון אמנני** המיוסדת על הפסוקים במשלי (סוף סדר ב') ה' קנני ראשית דרכו עד סוף העניין. פסוקים אלה הם הפסוקים הנאמרים כביכול על ידי התורה הקדושה המבארת מדוע המתנה עד זמנו של משה רבנו ע"ע.

קדושתא בחזרת הש"ץ: השנה נאמר אי"ה את הקדושתא **ארץ מטה של ר' אלעזר הקליר**.

זכינו למה שלא זכו אבותינו, ובחסדי ה' אנו יושבים ישיבת קבע בארה"ק. ניכר שאנו קרובים ליום בו נשוב ונקיים מצוות עליה לרגל עם שאר מצוות התלויות בארץ, וקיום כל החגים עם משמעותם האמיתית ככתוב. אשר על כן, בתוך הקדושתא מוסיפים לפחות פיוט אחד מענייני חג הקציר ומצוותיו. פיוטים כאלה ניתן למצוא בחלק מהקדושתאות, וכן בתוספות לפיוטי מערבית.

יה"ר שנוכח לראות במהרה בבניין בית המקדש.

על מנהג תרגום הקריאה וההפטרה, ע"י עלון אשתקד. על הפיוט **ארכין**, ע"י עלון סיון פ"ג. לעשרת הדברות נגון מיוחד המקובל בקהלותינו מדורי דורות. בין כל דברה ודברה יש נגון מיוחד של הפסקה. מתרגמים כל דברא עם הרחבה הממחישה את ממעמד מתן תורה.

יבנה המקדש. בדורנו, יש שהציעו (ויש שנוהגים כן

יש שלא רצו להנהיג כן בלילה, ונשאר להם לפליטה מנהג אכילת מאכלי חלב רק בקידוש היום. עם תכנון נכון של היום, אפשר לקיים את המנהג הישן גם אלה שקבלו על עצמם את המנהג ללמוד כל הלילה.

אמנם, יש שהחמירו לברך ברכת המזון בין אכילת מאכלי החלב לאכילת מאכלי הבשר, אך גם לפי דבריהם את מאכלי החלב אוכלים בתוך הסעודה. אמר לי פעם יהודי המוחזק לתלמיד חכם, וידע מה הוא המנהג הקדום, אך סיפר שבקהלתם נוהגים לאכול מאכלי חלב בלילה, כי העניין הוא שאכילת מאכלי החלב תהיה בסעודה ממש וכו'. לא יודע מנין לקח את העניין הזה. כנראה גם זה מסוג הדברים שיש המוכרחים מסיבה רגשית למצא להם הסבר.

עיקר הסעודה. בשר. לאחר אכילת מאכלי החלב, מפנים מהשלחן את הכלים בהם אכלו מאכלי חלב. מדיחים היטב את הפה משאריות מאכלי חלב, ועוברים למאכלי בשר כבכל יו"ט. בסעודה מזמרים פיוטים מעניין היום, ומעניין מתן תורה. יש מרבותינו שהקפידו לאכול ביו"ט בשר צלוי. לדין אין שמחה אלא בין. ע"י עלון אשתקד מה שכתבתי בעניין. ויהי רצון שבקרוב ממש נזכה לשמוח לפני ה' בהבאת עולת ראייה ושלמי חגיגה.

לאחר הסעודה, או בזמן אחר במשך היום מתאספים כל הקהל לשמוח ביחד שמחת יום טוב.

ביו"ט לאחר הסעודה, אין מוסרים שיעור בהלכות פסוקות (לפי ששתיו אסור בהוראה). אך לגבי תפילת מנחה, פסקו רבותינו, שביו"ט אף אם הוא שתוי קצת מותר להתפלל. וע"י יש"ש שגם ביו"ט יש להתפלל מנחה קטנה שהיא עיקר זמנה, ואין צורך לדחות את הסעודה עד לאחר תפלת מנחה.

מנחה. לפעמים אומרים מעט פיוטים גם במנחה. **מוצאי יו"ט.** והוא רחום וברכו בנגון של מוצש"ק. הבדלה בתפלה ועל הכוס.

למעשה, וכעין מה שנהגו בק"ק **אוסטראהא** לחלק את קריאת 'בחדש השלישי' לדי' קרואים בלבד, ולקרא לחמישי בספר נוסף: **שבעה שבועות**, שהוא מעניין היום בזמן שביהמ"ק קיים, יהי רצון שנוכה במהרה לראות בבנינו, ושם נעלה ונראה וכו'.

על יזכור ומתנת יד, ע"י עלון חדש ניסן פ"ג. **מוסף.** לפעמים מוסיפים בחזרת הש"ץ פיוט מענין עליה לרגל, או מצוה אחרת ממצוות היום.

אחר פסוקי הקרבנות, אומרים אחד מפיוטי **אזהרות** שהם פיוטים בהם נרמזים כל תרי"ג המצוות. על המנהג ומקורותיו, ע"י עלון אשתקד.

אחר התפילה: מזמור מעניין היום. המתפללים שלא בהשכמה: מקפידים לסיים התפלה לא יאחר מסוף שעה חמישית (או"ז).

המתפללים כותיקין, על פי רוב עורכים קידוש לאחר התפילה. וע"י לקמן **סעודת יו"ט**.

קידושא רבא. אפשר להוסיף פסוקים מעניין חג השבועות **סעודת יו"ט.** מרבים ביותר בסעודה, כי הוא זמן מתן תורתנו. **מאכלי חלב.** אוכלים מאכלי חלב ודבש בתחילת הסעודה. אחד משני הלחמים ללחם משנה הוא הלחם הנילוש בחלב או בחמאה, (אור זרוע, לקט יושר, רמ"א, ועוד). בהמשך הסעודה, כשעוברים למאכלי בשר, חייבים להביא את הלחם השני שאינו חלבי, וזהו זכר לשתי הלחם.

בזמננו בבתי רבים אוכלים מאכלי חלב רק בקידוש שאחר תפלת שחרית כותיקין, אך אין זה המנהג המקורי. המנהג הקדום הוא כפי שכתוב כאן שאוכלים בתחלת הסעודה. בדורות האחרונים - כנראה בהשפעה עקיפה של המנהג ללמוד כל הלילה - התבטל אט אט ונשכח במקומות רבים המנהג הישן, ורבים חפשו "פיצוי" כיצד לקיים את המנהג. יש שהעבירו את אכילת מאכלי חלב לליל יו"ט (דבר שאין בו כל עניין). אגב, מכיוון שגם באשכנז היו משפחות שנהגו כן, יש הסבורים בטעות כי זה הוא מנהג אשכנז הישן.

אסרו חג

א"א תחנון ולא 'למנצח'. מרבים קצת בסעודה.

ימים שאחר אסרו חג

אסרו חג, חוזרים לומר תחנון. ויהי רצון שנוכה במהרה לראות בבניין בית המקדש, ולעלות ולראות בזמן הראוי.

לקרבנות שלמים של חג השבועות יש תשלומים שבעה ימים. אמנם, גם בזמן שביהמ"ק קיים, אין נוהגים יו"ט אלא מי שעולה ומקריב אז קרבן, נוהג אותו היום יו"ט. לכן למחרת

על מנהג הרב ובני ישיבתו ע"י עלון חדש סיון פ"ג

מנהגי הימים שאחר שבת פרשת נשא יובאו א"ה בעלון חדש סיון חלק ב'.

הרחב דבר

הרחבת דברים שהובאו במדורים הקבועים

מאת ידידי הרב אלידע כוכב שליט"א

מנהגי אבלות בימי הספירה ושמחה ביום ל"ג בעומר

נהגו באשכנז להרבות קצת שמחה ביום ל"ג בעומר, ושלא להמנע בו מכמה דברים שנמנעו מהן בימי ספירת העומר, ויש שהנהיגו שלא ליפול בו על פניהם.

כדי לברר את עניין השמחה בו יש לחקור אחר המקורות הקדומים שבידינו שמציינים יום זה (השתמשתי הרבה במאמרו של הרב שמחה עמנואל בנטועים כ).

המקור הקדום ביותר הידוע על ל"ג בעומר הוא בספר הראב"ה, לפני 800 שנה באשכנז: נהגו שאין מקיזין דם בין פסח לל"ג בעומר מפני ששלטה מגפה בתלמידי רבי עקיבא.

כלומר ימי הספירה נחשבים ימי סכנה שהרי בהם מתו תלמידי רבי עקיבא, ולפיכך אין מקיזין בהם דם מפני הסכנה. ויש לדעת שגם המנהג הידוע והנפוץ בכל קהילות ישראל שלא לשאת נשים בימי הספירה, ההסבר שנתנו לו חכמי אשכנז הוא שזה מפני הסכנה.

מאוחר יותר בספר האסופות (חיבור אשכנזי מלפני 700 שנה) נכתב: מנהג הוא בזה המלכות שאין נושאים נשים בין פסח לעצרת ואין מקיזין דם עד ל"ג בעומר, לפי שימים עלולין, שנפלה מגפה בתלמידי (חכמים) ר' עקיבא כמה אלפים שמתו מן פסח עד ל"ג בעומר, וכלם מתו עבור שנאת חנם, ואותו היום נעצר המגפה ועשו אותו היום יום טוב, ולפיכך נהגו להקיז בל"ג בעומר. עכ"ל ויש לתמוה מדוע היום ש"נעצרה המגפה" נעשה יו"ט, הרי תלמידי רבי עקיבא מתו כולם עד האחרון שבהם, ומדוע היום שהושמד האחרון נחשב יום עצירת מגפה כשפשוט לא היה עוד מי שימות.

ועוד, אם הוא נעשה יו"ט מדוע לדבריו הותרה רק ההקזה ולא הנישואין. לפיכך יותר נראה לאמר ההיפך, לא שנהגו להקיז כיון שעשאוהו יו"ט, אלא עשאוהו יו"ט כיון שנהגו להקיז, וכיון שהקיזו הוצרכו לקבוע בו סעודה על היין, ומזה נתפשט לעשות בו קצת שמחה. וגם המנהג שמוזכר רק במקורות מאוחרים יותר שאין מסתפרים עד ל"ג בעומר - נראה שנבע מזה, שלא היו מקיזין מפני הסכנה, וכיון שהקזה היתה אצל הגלבים לא היו נכנסים לתספורת כל אותם הימים, ואינו עניין לאבלות כלל.

הערת העורך: מאמר נאה. חידוש יפה מאד, אם כי קשה קצת להתאים את הדברים עם דברי כמה מרבתינו הראשונים. אעיר רק הערה אחת: לפי הגרסה המובאת בספר האסופות שנפלה מגפה בתלמידי ר' עקיבא כמה אלפים שמתו מן פסח עד ל"ג בעומר. יתכן שהוא לא גרס 'וכולם מתו'. ואז מובן שהמגפה נעצרה, ולא מתו עוד (ובכל זאת היה העולם שומם, לאחר שמתו כל כך הרבה תלמידי חכמים).

בר מן דין: לא מסתבר שהמגפה פגעה רק בתלמידי ר' עקיבא. א"כ, היתה מגפה כללית בעם ישראל. המגפה פגעה גם בתלמידי ר"ע. כשהמגפה נעצרה, קבעו יו"ט.

מאמר מענייני דיומא

חג השבועות-זמן מתן תורתנו עבודת חג השבועות, העיקר והטפל ומה שאינו לא עיקר ולא טפל

רוב הדברים כאן, הם תמצית הדברים שבקונטרס ההכנה לזמן מתן תורתנו (עבודת חג השבועות) אותו זכיתי לחבר לפני מספר שנים בס"ד. חלק מהדברים הובאו במדור זה בשנה שעברה וכן לפני שנתיים, והוספתי על כך עוד.

מספר שמות יש לחג השבועות: בתורה נקרא החג **חג הקציר**, ו**חג השבועות**, ובמקום אחד בתורה מכונה **יום הביכורים**. חז"ל כינו אותו גם 'עצרת'. בתפלה אנו אומרים 'זמן מתן תורתנו' כיוון שאז נתנה התורה, אך לא נקרא החג בשם זה. הסברים רבים נאמרו על הקשר בין חג השבועות וחג הקציר למתן תורה.

מסתבר שגם בזמן שבית המקדש היה קיים, היה בחג השבועות איזה אזכור לזמן מתן תורתנו, אך לא היה זה עיקר עניין היום. כנראה שבזמן שבית המקדש היה קיים, כל העניינים הרוחניים היו קרובים הרבה יותר (ובפרט כאשר מרגישים את המרכז היהודי של כל יהודי העולם, ואליו מתקבצים בג' רגלים), ופחות נזקקו לקביעת יום המיוחד לקבלת התורה.

אחרי חרבן בית שני כבר כמעט לא היו ליהודים קרקעות בארץ ישראל (ואף בחו"ל לא היה מצוי כל כך שתהיה קרקע בבעלות יהודית. ואף אם כן, הרי לא היתה זאת קרקע שמקיימים בה את המצוות התלויות בארץ⁴). מסיבה זו, כבר לא שמו על לב עניין שמחת חג הקציר. פרט נוסף: בזמן שבית המקדש היה קיים, הקריבו את שתי הלחם ואת כבשי העצרת, כך שהיו ליום הזה מצוות מיוחדות בבית המקדש. כיום בעוה"ר עדיין לא נבנה בית המקדש, כך שאין לנו היום עיקר מצוות ומשמעות היום הזה. כך נוצר המצב בו עיקר עניין היום הוא מתן תורה והמסתעף. התפתחות דומה היתה גם מועדים נוספים, ואכמ"ל. ב"ה בשנים האחרונות נכרת התעוררות לשוב ולעסוק בענייני ארה"ק ועיר הקדש והמקדש. ויה"ר שיבנה בית המקדש במהרה בימינו.

נחזור לעניין חג השבועות-זמן מתן תורתנו כפי המציאות של זמננו. למעשה, מכל ענייני חג השבועות, נותר לנו כיום בעיקר עניין מתן תורה. סביב עניין זה סובבים רק מנהגים. אין מצוה מיוחדת לחג השבועות הקשורה למתן תורה, אך יש לכך השלכה הלכתית אחת: בתלמוד מובאר כי יש להרבות בסעודה ביום הזה, והטעם: יום שנתנה בו תורה.

כמובן שמנהגי ישראל, יסודתם בהררי קדש. עם כל זה, צריך לדעת את העיקר והטפל. ואף בעיקר ובטפל עצמו, צריך לדעת את הגדרים הנכונים, וכן מה קודם למה כשאי אפשר לקיים שניהם.

- נראה שאצל חלק ניכר מכלל ישראל המנהג שתופס מקום עיקרי (ויותר מכך) בחג השבועות, הוא המנהג הנזכר בדברי ה**זוה"ק** כ'מנהג חסידי קמאי', והעתיקהו הרבה מרבתינו האחרונים: ללמוד בליל חג השבועות כל הלילה.
- גדולי המקובלים שכתבו על עניין זה, אינם זקוקים חלילה לאישור של אנשים פחותים כמונו. עם כל זה, מכיוון שרבים עושים מהטפל עיקר וכתוצאה מכך גם מהעיקר טפל, חובה להדגיש מספר פרטים חשובים בעניין זה:
- א. עניין הלימוד בלילה הזה מוזכר ב**זוהר הקדוש** כהנהגה שנהגו בה 'חסידי קמאי'. מי יתן כל עם ה' נביאים וכו'. אבל צריך לדעת שבסופו של דבר, לא מדובר בהנהגה הנדרשת מכל העם.
 - ב. אותם חסידי קמאי שנהגו כן בזמן שנכתבו הדברים ב**זוהר**, לא הנחילו הנהגה זו לבניהם ותלמידיהם. המנהג הזה לא נהג ברצף. המנהג כפי שמוכר כיום (אצל הנוהגים כצורתו הנכונה), הוא מנהג בן כמה מאות שנים. איננו מזלזלים חלילה בגדולי עולם מהדורות הקודמים. אך הצגת המנהג הזה כמנהג שנהג מזמן התנאים עד זמננו, אינה נכונה כלל.
 - ג. אף לאותם המרגישים ראויים לכך, הנהגה זו אינה עומדת באותה שורה עם מצוות הלכות או אפילו מנהגים שנהגו מדורי דורות. כאשר הנהגה זו באה על חשבון מצוה ממצוות היום, או על חשבון מנהג אחר, ודאי שקיום הנהגה זו נדחה.

נסיון למצא מקור קדום יותר למנהג. בעלון אשתקד כתבתי מעט למנהגים חדשים שהתקבלו בקהלות ותיקות. מדובר במנהגים שאינם סותרים מנהגים קדומים וחשובים יותר. עם זאת, יש המנסים למצא מקור קדום גם למנהגים כאלה (בפרט כשמדובר במנהג שבמשך השנים עשהו למנהג מפואר כל כך, כמו סדר הלימוד בקהלות אשכנז). כנראה קשה להם רגשית לקבל כי אבותינו לא נהגו בזה. התייחסתי לנסיון למצא שני מקורות קדומים (במרחק של למעלה מאלף שנה זה מזה) שהביאו כמה מחברים למנהג. בקצרה:

- א. בשנים האחרונות הביאו כמה מחברים (מהם אף תלמידי חכמים, ומהם אף חוקרים) שהביאו כמקור את עדות **פילון האלכסנדרוני** (פילוסוף יהודי שחי במצרים בתקופת חרבן בית שני) על 'קבוצה יוצאת דופן' שנהגו לעסוק בתורה ובשירות ותושבחות בליל שבועות כל הלילה. לא אדון כאן אודות פילון בעצמו ומה דעת רבותינו עליו, אך כדי להסתמך על עדותו ולו כ"משיח לפי תומו", חובה עלינו לעיין במקור. ובכן, בכתב העת בו הובאו דבריו של פילון (וממנו העתיק החוקר הראשון), כתוב בפירוש מי היא אותה "קבוצה יוצאת דופן". מדובר ב**כת האיסיים**! שפרשה מעם ישראל ובנו במה לעצמם. היתכן? מנהג קדוש הנהג זה מאות שנים ברקב רבים מכלל ישראל מקורו באותה כת שפרשה מהיהדות? אמנם, נעניין שוב בדברי פילון, ונגלה כי הוא לא כותב מילה אחת על **חג השבועות**, אלא על "עצרת"! מה היא אותה "עצרת"? "מנהג" היה להם לאנשי אותה הכת: אחת לשבעה שבועות (במשך כל ימות השנה) היו עושים "עצרת", (שמעתי שעניינם היה שאחר שספרו שבעה שבועות מקציר שעורים עד קציר חטים - כנאמר בתורה - ספרו עוד שבעה שבועות עד ביכורי ענבים, וכך שבעה שבועות לכל עונה. ומה טיבה של עצרת זו? עסקו בשירות ותושבחות כאמור, לא אכלו בשר ולא שתו יין⁴).
- ב. לאור הדברים, נמצינו למדים כי אין כל מקור למנהג זה בזמן שבית המקדש היה קיים!

מקור נוסף מתקופה מאוחרת הרבה יותר: מספר מחברים הביאו כמקור את מנהגו של ה**תרומת הדשן** כפי שהובא על ידי תלמידו בעל ה**לקט יושר**. לא מדובר ב'מנהג' כפי שאנו מגדירים, אלא בהנהגה פרטית אותה נהג. ה**תרומת הדשן** למד עם בנו בחג השבועות בהשכמה את הלכות תלמוד תורה לסמ"ג. כאן כבר מדובר בספר קדוש ומוסמך, והדברים אכן כתובים שם בצורה ברורה. אך יעויין בעוד כמה מקומות בספר הזה, ושם נמצא כי בכל שבת ובכל יו"ט היה לומד לפני תפלת שחרית. נכון, בחג השבועות נהג ללמוד הלכות ת"ת. אך אין מכאן כל רמז להתחלה של מנהג תיקון ליל שבועות

המקורות הקדומים הם אם כן: ב**זוהר הקדוש** נזכר המנהג כהנהגה פרטית של יחידי סגולה. כהנהגה של יחידים נהג שנים רבות לפני חבור ה**זוה"ק**, ולכן מכנה אותם 'חסידי קמאי'. במשך מאות שנים לא נזכר המנהג בספרות התורנית כלל (אם כי סביר להניח כי במשך כל הדורות היו יחידי סגולה שנהגו בזה כהנהגה פרטית). כפי הנראה רק בימי ה**אר"י הקדוש** החלו לפרסם הנהגה זו (וגם אז לא היה המנהג הזה נחלת כלל הצבור). מאוחר יותר התרחב המנהג יותר. **במגן אברהם** כבר מובא כי 'נהגו רוב הלומדים וכו'.

כמובן שלא עלתה על דעתו של אף אחד מרבתינו שמי שעלול להגיע להפסד מצוה או מנהג בחג, אינו רשאי לקיים את המנהג הזה. אדרבה, הפוסקים שכן התייחסו לבעיה הזו, כתבו בפירוש שאחד כזה יישן בלילה כפי מה שצריך.

בזמננו ניתן לשמוע דרשנים מקרב אסכולות מסויימות הדורשים דרשות ומוכיחים כי המנהג הזה הוא עיקר החג. בצעירותי שמעתי איזה דרשן שדרש לפני שבועות ובפתחת דבריו שאל מדוע אנו מקיימים את המנהג הזה, ואז הסביר שאפילו מי שילמד ביום יותר ממה שילמד בלילה (לא יודע למה דווקא ביו"ט הזה החליט שצריך למדוד כמה זמן לומד וכו'), בכל זאת עדיף ללמוד כל הלילה, והתחיל לבאר מדוע זה כך. לא הקשבתי להמשך הדרשה, איני יודע ואיני רוצה לדעת מה תירץ וכיצד הסביר את העניין. מה שברור, שאף אחד מהפוסקים בכל הדורות לא הצדיק הנהגה כזו.

הלימוד בליל חג השבועות. המקובלים שכתבו שהביאו את המנהג הזה, כתבו גם מה לומדים אז: מתורה לנביאים, מנביאים לכתובים, במדרשות המקרא וברזי החכמה. יש שהוסיפו גם את עניין לימוד המשנה (יש שכתבו בפירוש 'מכתובים למשנה'. ומאידך, יש מהמקובלים שכתבו שבלילה הזה דווקא אין ללמוד משנה). עכ"פ, ודאי עיקר העניין הוא לימוד התורה שבכתב. נראה שמתחילה נהגו ללמוד רק עניינים השייכים לחג השבועות ולמתן תורה, ובמשך הזמן נוספו עוד קטעים נוספים עד שהתפתח לכדי סדר **תיקון ליל שבועות** הנפוץ כיום.

א"א לתת כללים בזה, אך אציין כי בקהלות רבות נהוג כי כל אחד בתורו קורא קטע, והקהל מקשיבים או קוראים עמו בלחש. בקהלתנו נאמרות לפעמים דרשות קצרות (לא יותר מ-2 דק לדרשה) תוך כדי לימוד הקטעים. יש הנהנים מצורת לימוד כזו, ויש הנהנים יותר באופנים אחרים. כל אחד יבחר לעצמו איזו צורת לימוד תשמח אותו יותר.

⁴ בין דברי ההבל שנכתבו בכתב העת ממנו העתיקו בטעות, נכתבה השערה שמה זהו המקור למנהג אכילת מאכלי חלב. לא אנסה לדחות השערה אווילית זו

בקהילות רבות כיום מצוי שמעוררים הרבה מאד על עניין ניצול הזמן ללימוד תורה בכל רגע פנוי בחג השבועות. רבים מהם מרבים להאריך ולבאר כי ביום זה נדונים על לימוד התורה וכו'. יש מסיבה זו ממש מזלזלים בסעודות החג (ומקיימים אותן כמי שכפאו שד), אין כל מקור להנהגה זו (הלואי שהיו עושים כן בזמנים בהם אינם מצווים על מצוות אחרות). בקונטרסי התייחסתי גם לעניין "יום הדין על התורה". לא ידוע מה מקורו. אך אם אכן יש מקור לכך, ודאי שמי שרוצה לזכות בדין צריך לעשות את המוטל עליו, דהיינו: לשמוח בשמחת החג ובקבלת התורה כמבואר במקורותינו וכרב יוסף דעבדו ליה וכו'.

ביטול תורה באיכות. דווקא באותם חוגים בהם מדברים הרבה על העניין הנזכר, ע"פ רוב אינם יודעים להעריך כראוי את לימוד התורה שבכתב (ואכמ"ל), קשה להם לקבל את העובדה כי עיקר הלימוד בלילה הזה אמור להיות דווקא לימוד תורה שבכתב. כתוצאה מכך רבים מהם לועגים ללומדי התיקון בטענה שלימוד תורה שבכתב הוא "ביטול תורה באיכות" ח"ו. משום מה, מתעלמים מכך שרבים מגדולי ישראל נהגו (ונוהגים) ללמוד דווקא את סדר התיקון. כמובן שהלועגים יענו שאותם גדולים קראו והבינו מה שקוראים, או ש"זו הנהגה רק לאנשים גדולים" וכו'. גם על השלכות של קשקושים מסוג זה יש להרחיב את הדיבור במקום אחר.

נכון שיש במקורותינו הקדומים התייחסות לאיכות הלימוד ובמה וכיצד יש להשקיע יותר, אך נראה שהמושג "ביטול תורה באיכות" התפתח באופן מגמתי במחוזות מסויימים. בצעירותי יצא לי לשמוע מעט על עניין זה, אך נראה שבזמננו מרבים הרבה יותר לדבר על עניין זה בקרב הצעירים. מאז היותי בחור צעיר, כל מי ששמעתי ממנו דברי התעוררות על ביטול תורה באיכות, היו כאלה שכבר בתור בחור צעיר תפסתי שחסרים להם חלקים מהותיים ובסיסיים ביותר בתורתנו הקדושה. אולי מכיוון שבתוך תוכם מרגישים זאת, מתרצים לעצמם שאדברה הם צועדים בדרך הנכונה, ומצדיקים את דרכם בכך שמעוררים על עניין זה. ועיי' עלון חדש סיון ח"ב אשתקד (עלון מס' 18) במדור **הרחב דבר**, מה שכתבתי על אתם "מעוררים".

עבודת ה' באכילה ושתיה ושמחה. בתורתנו הקדושה יש מצוות רבות הקשורות גם להנאות גשמיות, ומצוות אלו אינן חשובות ח"ו פחות ממצוות שאין בהן עניין זה. וכפי שמובא בספר הכוזרי (מאמר שני, פרק נ'): ותורת משה לא העבירה אותנו בפרישות אך בדרך השוה ולתת לכל כח מכחות הנפש והגוף חלקו בצדק ... תתקרב אל אהיך בכל אחת מהנהגה. ואין כניעתך בימי התענית יותר קרובה אל האלים משמחתך בימי השבתות והמועדים כשתהיה שמחתך בכונה ולב שלם. ע"ש.

ואם לא שמחים כשצריך לשמוח, מחפשים זמן אחר לשמוח (בדוק! וכל מי שמכיר את בני הנוער בדורנו יעיד על כך). ניתן להסביר זאת על פי דברי **ספר החינוך** (מצוה תפ"ח) בטעם מצוות שמחת החג: ... לפי שהאדם נכון על ענין שצריך טבעו לשמוח לפרקים כמו שהוא צריך אל המזון ... ורצה הקב"ה לזכות אותנו ... וציונו לעשות השמחה לשמו למען נזכה לפניו בכל מעשינו. והנה קבע לנו זמנים בשנה למועדים ... ואז בעתים ההם ציונו לכלכל החומר בדבר השמחה הצריכה אליו ... עכ"ל.

כללו של דבר: צורת היו"ט היא השמחה המתבטאת בין השאר בסעודה וכדומה. מנהגים נוספים יכולים לפאר ולהוסיף לאווירת היו"ט, אך זה בתנאי שאינם באים על חשבון המצוות החיוביות, כגון: שמחת יו"ט, תפילה בעירנות בצורה הראויה, ועוד.

לבית יעקב. בתורתנו הקדושה יש **תרי"ג מצוות**, כלומר: חוץ ממצוות תלמוד תורה, יש עוד תרי"ב מצוות שקבלנו. חג השבועות אינו זמן מתן מצוות התורה אלא זמן מתן תורה, בו יש חלק לכל אחד ואחד מעם ישראל, אף לנשים הפטורות ממצוות תלמוד תורה. כתוצאה מהגישה הנזכרת לעיל הרווחת כיום בהרבה מקומות, רבים שואלים את עצמם היכן מקומן של הנשים בחג הזה. לפני כשנתיים ראיתי באיזה שבועון ידוע כתבה בנושא הזה. ראיתי את הכותרת של הכתבה בעניין "חלקן של הנשים בחג השבועות". שמחתי שיש מישהו שמתייחס לכך. אך כשהתחלתי לקרוא את הכתבה, התאכזבתי. שני "פתרונות" עיקריים נכתבו שם:

א. אשה אחת ספרה שאצלם במשפחה, כשאבא והבנים יוצאים ללמוד, הבנות יושבות וקוראות תהלים כחצי שעה או יותר, וכך גם הן מרגישות שיש להן איזה חלק בעניין.

כך, במקום לתקן את הטעות הגורמת לבעיה, ממשיכים עם אותה טעות, רק חושבים שמורידים ממנה מעט. אגב, כבר כתבתי בעבר כי רוב מזמורי התהלים הם מזמורים ולא תפלות, ומתאים לאמרם בזמרה ולא בקול בכיה. איני יודע מה קורה באותו בית, אך אם הם מאלה הנגשים לאמירת תהלים בקול בכיה ולא בקול שמחה, קלקלו הרבה יותר את עניין היו"ט.

ב. אשה אחרת כתבה שאצלן בקהילה הנשים והבנות מכינות את העוגות והכיבוד ללומדים בלילה וכו'. עוד פתרון הנובע מאותה טעות. אגב, הפתרון הזה ממש לא שייך בכל קהילה.

כך, בלי הרבה תשומת לב (אולי דווקא עם הרבה), בדו להם מלבם "חגי", שכל עיקרו הוא הלילה, וכל מצוותו הוא בו בלילה. כל מצוותו היא רק לגברים. הנשים רק טפלות כאן. הפתרון האמיתי הוא לא ליצור בעיה. אף הנשים הן חלק מעם ישראל, אף הן קבלו את התורה, ועל כך השמחה ביום הזה.

ולא רק כלפי נשים. לפעמים גם דואגים לגברים. בשנים האחרונות קראתי מספר מאמרים שכותביהם מנסים להסביר מה לעשות בחג השבועות עם בחורים שאינם לומדים כל הזמן. הדעזעתי לקרא מכתב שנכתב כביכול בשם אשה. אם אכן אשה כתבה זאת, הרי שאנו עדים לתופעה כואבת מאד. אך גם אם אברך כתב זאת כחיקוי לאשה החושבת כך, כנראה זה בכל זאת משקף משהו... עכ"פ, כותבת המכתב מספרת כמה קשה לה עם החג הזה. ולמה? כי בעלה אינו מאלה השוקדים על לימודם... לא הבנתי מהמכתב האם בעלה עובד לפרנסתו (כפי שאכן התחייב לה... על נקודה כואבת זו ארחיב בזהירות- במקום אחר אי"ה), או שהוא יושב רשמית בכולל אך רק רשמית (על כגון דא באמת יש לבכות. אך עדיין, אין זה נוגע לשמחת קבלת התורה). בקונטרס **עבודת חג השבועות** התייחסתי להערה שהעירני מאן דהו בעניין זה: הלה שאל על כאלה שלא זכו לשבת באהלה של תורה, אך בליל שבועות "תופסים את עצמם" ולומדים כל הלילה. הוא טען שכתוצאה מקריאת הקונטרס שלי, הם עלולים להפסיד אפילו את זה. תשובתי:

א. כואב מאד על הנמצאים במצב (ללא קשר למסגרת בה הם נמצאים). על ההסבר לתופעה זו עמדתי במקום אחר.

ב. מי שאינו לומד כלל, אינו מסוגל ללמוד לילה שלם גם בליל שבועות. אולי הוא מדמיין שלומד, ומדבר על כך כל הלילה (ואחרי כל כמה דקות הפסקה בלימוד, מעיר לחברותא "נו, ליל שבועות!!!!", וכו'). זו המציאות, ולא יתכן אחרת.

ג. מדוע אותו יהודי אינו לומד תורה? מסכן, הוא עדיין לא הגיע להרגשת הטעם האמיתי של לימוד התורה. אילו היה מרגיש טעם זה, היה מנסה למצא זמן ללמוד במשך שאר ימות השנה.

לאור זאת, הבה נחשוב: מגיע חג השבועות-זמן מתן תורתנו, ומה אומרים לאותו יהודי מסכן? "לפחות לילה אחד בשנה תלמד תורה". כן, לילה אחד בשנה תענה את עצמך (כן, זו הרגשתו!!!!). הרבה יותר הגיוני להחזיר לאותו אדם את עניין השמחה בקבלת התורה. כן, כדי למשוך אותו ללימוד תורה, נסביר לו כמה חשוב לשמוח ולהרבות במאכל ובמשחה ביום הזה, כי ביום זה קבלנו את התורה. ככל שנחדד אצלו יותר את עניין השמחה בקבלת התורה, יש יותר סיכוי למשוך אותו ללימוד התורה בשמחה ובצורה הראויה.

וכאן המקום לציין נקודה חשובה: בזמננו, ברוב הקהלות נהוג שלא להתפלל ערבית מבעוד יום בליל שבועות (בקהלתנו אין מקפידים על כך, ומתפללים מבעוד יום כבכל ליל שוי"ט. אך לא אכנס כאן לעניין זה. הארכתני על כך בעלון אשתקד). לאור זאת, מסתבר שברוב הבתים בהם מתנהלת סעודת יו"ט כראוי, סביר להניח שהסעודה לא מסתיימת לפני השעה 10:30 בלילה (אא"כ כבר מתחילת הסעודה חושבים מתי לסיימה, כדי לרוץ ללמוד וכו'). בבית מדרש רגיל לא נדיר כלל להמנות על עשרה ראשונים בשעה 11:00 בלילה. שחרית כותיקין מתחילה מעט לפני השעה 5 (נראה לי שבאף שנה לא מתחילה התפילה מאוחר יותר). מעט לפני כבר מתחילים להתארגן לתפילה. נו, באמת, כמה שעות לימוד יש בלילה הזה? אולי 6 שעות. לפני פחות מ-80 שנה, בישיבות רבות היה נמשך סדר אי של כל יום 5 שעות. נו, אז מה העסק הגדול מליל שבועות?

בעלון אשתקד הבאתי כאן שני סיפורים, שהיו יכולים להיות משעשעים אילו לא היו כל כך עצובים. עיינו בעלון המדובר (מס' 17).

חנוך הקטנים. חיוב הקטנים במצוות הוא מדין חינוך. כלומר, מוטל עלינו לחנכם למצוות, כדי ש**כשיגדלו** ידעו מעצמם לקיימן כראוי. החינוך הטוב ביותר בנוגע לחג השבועות, הוא להחזיר לילד כמה שיותר את השמחה ביום הזה יותר מכל יו"ט, מטעם שביום זה נתנה תורה. הילד צריך לראות ולהרגיש כמה אבא שמח בקבלת התורה. אם הילד מקבל את ההרגשה **שמצות** היום היא ללמוד כל הלילה, מסתבר שזה מה שינסה לעשות, אך בדרך כלל אין לו מכך שמחה.

על השתתפות הילדים (לא הילדים הרכים ממש, אלא לפחות מגיל 9-10) בלימוד בליל חג השבועות כבר כתבתי בעלוני של השנתיים הקודמות. אציין שוב כי לרוב ככל הילדים אין הלימוד הזה מביא תועלת, והלוואי שלא יביא נזק.

אם הילד מאד רוצה, אפשר ללמוד עמו עד שעה מאוחרת מעט מהשעה בה רגיל לשכב לישון בדרך כלל, ולשבחו על מה שלמד עד עתה.

תפלת שחרית של חג השבועות. תפילות שחרית ומוסף של חג השבועות צריכות להיות בשמחה ובעירנות מלאה לא פחות מכל יו"ט. זאת ועוד, תפלת יו"ט צריכה להיות בשמחה כראוי.

סעודת יו"ט. כנזכר לעיל, בחג השבועות יש להרבות באכילה ושתייה, דווקא בגלל שהוא יום שנתנה בו תורה. גם במה שאמרו חז"ל 'חלקהו חציו לה' וחציו לכם', החידוש הוא 'חציו לה'. צורת היו"ט היא האכילה והשתייה. חז"ל למדו אותנו ש'לא יהא אוכל ושותה כל היום', אלא יקדיש זמן גם לה'. אך אין טעם לעורר על חציו לה' יותר ממה שיש לעורר על עיקר עניין היום.

רוב המתפללים כותיקין עושים קידוש לאחר התפילה, ואז אוכלים מאכלי חלב. חשוב לציין כי המנהג הישן היה לאכול מאכלי חלב בחלקה הראשון של סעודת היום, ואח"כ עוברים לחלק העיקרי של הסעודה עם בשר ויין.

מה שברור, שהרבה יותר מהמשקל שנותנים ללימוד בליל שבועות, צריך לתת לסעודת יו"ט. יש לחשוב מראש כיצד ומתי לקיים את הסעודה באופן שכל בני הבית יוכלו להשתתף בה כראוי. אם הסעודה מספיק עשירה ושמחה, אפשר לפני החג לשכנע את הילדים שכדאי להם לישון בלילה, כדי לא להפסיד את החוויות שבסעודה.

לסיום, אני נאלץ להביא כאן מכתב שקבלתי מידיד. הפרטים המלאים של הישיבה וכו', שמורים אצלי:

he לי ראש ישיבה אחד, מתקשרת אליו אמא של בחור בלחץ ומספרת לו שנה הלאה בישיבה ... נתון בדיכאון כלשהו. הרב התקשר לבחור ומה מה זה ואל מה זה. סיפר לו הבחור בכאב על חג השבועות שמתקרב ואל האווירה הלא חלוצה והדיכאון ששוררת בישיבה ואולי זה לא את הטעם מהלימוד ומהחיים. ראש הישיבה יוצא לו וכו'.

לדמי מה הדברים אמורים? נזכרתי בימי הישיבה קטנה, אני למדתי בישיבה קטנה חדשה שהיציור שלי היה היציור המיוסד של הישיבה, כבר מלפני בצומח החלה התכונה בישיבה, פצט פצמיים בשבוע דרשנים משכמים ומטה ומדברים גבוהה גבוהה על יום חג השבועות יום הדין על התורה' כמה זה יום נורא וכמה צריך להיזהר בו עוד יותר מר"ה ויו"ה כ, בלפס שטפו לנו את המוח עם סיפורים על בני ישיבה שלא היו מחוברים ללימוד וחג השבועות שניה אותם מקצה לקצה, כך גם רבני הישיבה היו כמעט בכל יום מטפטים לנו על 'ההכנה' לחג השבועות (שעצ היום אני יודע מהי אותה 'ההכנה' לשבועות), וכמה מי שיכין את עצמו כראוי ללימוד ליפן שבועות ישתנו לו החיים מקצה לקצה, מראש חודש סיוון הפכה שטיפת המוח לבגדתי נסבלת, כל הראים והרבנים ואפילו המשיבים היו נתונים בתצמולה על חג השבועות, כמה זה יום נורא, כמה צריך להיזהר, כמה זה יום דין.

יומים לפני החג אמר המשיח שלי שבועות זה ליפה כל כך עצום מחייבים לעשות בו תצנית דיבור, הוא אחז בידו דף וביקש שכלם יבואו לחתום אצלו שהם מתחייבים לעשות תצנית דיבור במשך כל הליילה. אלוקים יודע מאיפה היה לעצמי נידף כאונו את האומץ שלא לחתום, אני וצוד בחור היינו היחידים שלא נפלו בתצמולה הכובשת. המשיח גם הוסיף כי המנימוס זה תצנ"ד בליילה, אבל בחור משכמו ומעלה צריך להיות בתצנ"ד מתחילת החג ועד סופו. כאופן שהיו בחורים קצו קצו להתחייב להיות בתצנ"ד כל החג.

החג הציץ, פשיה שלפני תפילת ערבית המשיח בשיחתו נתן פוש אחרון והזכיר שהסעודה היא הדבר הכי טפל בחג ולכן חייבים לסיים אותה מהר ולהציץ לישיבה ללא מוד, אני הלכתי לביתי שם אבי שליט"א הנהיג את סעודת החג בשירה ובזמרה ובמאכלים משובחים כיאה לחג השבועות, תוך שהוא מתבלט בדברי תורה.

סיימנו את הסעודה ב 00:00 ואני שמ את עצמי ללימוד בישיבה וכשאתי מניח אני מלכה שהצתי אחרון לישיבה, (לא היה מקום לישיבה את החליפה), מביטים לוצמים מצד אנשי הצוות ליוו אותי למקום. (לימים גיליתי שהבחורים התברברו בינם לבין עצמם מ' אמר סעודה יותר מוקדם, המנצח סיפר בפאולה שסעודת החג בביתו קוצרה לפחות מ 40 דקות).

הבחורים הצעירים הנלהבים היו שקועים בריחוק דאורייתא כיאה לעצת לינה מוקדמת, ככל שחלף הזמן התברברו שיערים בני 14 לא באמת יכולים ללמוד בהתלהבות לינה שלם וצורך תחת כזה לחץ, הדציבים בבית המדרש הלכו וירדו. בני הישיבה התחלקו לפלוגה חלקים: החלק האחד המשיך במאמצים צילאיים ללמוד בכל הכח, החלק השני היה צסוק לשוחח בתנועות ידים (שפת התצנ"ד המוצדקת). והחלק השלישי הצרצץ מכל אלו הבחורים שישבו על מקומם בציונים כבולות בוקים בחלל ומנסים מידי פעם לשלוח את צניהם אל המארא ללא הצלחה מירבית. איפה האור הצדוף שהבטיחו? איפה האווירה המחשמלת שתוכננה? כלום ולומדנה, דיכאון החל פושה בבית המדרש ובבחורים הצעירים נסו להחליק מצד צורה פשוטה עם ב 4:00 לפנות בוקר, ציוני החודרות של המשיח ליוו בצבים כל בחור שאולי חשב לסטות מן האווירה הנוראה.

בתפילות שחרית הצביה צברה ככל שהתקרבו לתפילות אהבה רבה כפי שהבטיחו כל הרבנים שזו התפילה שיכולה לשנות את חיי האדם מקצה לקצה אחרי שימית את עצמו באהלה של תורה... כשהגיעו לקטע הנבחר החלו מספר בחורים לפרוץ בצעקות ובתפילה בצוד שרובם המוחלט צפה את עצמו מתרשש בצוד שהוא מצוי מידי פעם על סביבתו באמונת מה.

החג הסתיו, לאחריו הגיע שבוע של חזרות לקראת המבחן החודשי, בטלח עצומה הכרובה ביאלי מוחלט מילאה את בית המדרש, חיוו על אף בחור לא השתנו בעקבות הציונים בחג, אף בחור לא הפך למלאך עם אט היה בתצנ"ד למשק 26 עשות. לפנה אחרת לא נשמעה צוד התצמולה לפני חג השבועות, אפילו לא פשיחה של לינה החג, אולי מצט דברי אצדה.

ראש ישיבות חריפים, משיחים בצלי הוד, דרשנים מלאי מרץ

אולי אתם נתונים בפנטזיה כלשהי על בחור צעיר שחיוו משתנים בעקבות תצנית בשבועות, אבל זה ברוך שחיהם על אלו שלא מצליחים לא ישתנו לטובה וזאת בלשון המצטה. אל תהרסו את החג, זו לא מצווה! אלו בחורים צעירים שלא יודעים טעם משמר, ק"ו תצנ"ד. אל תשניאו עליהם את התורה בפלל פנטזיות מיותרות ומלאות רשע ככל שיהיו.

ובהקשר לכך, סיפור קצר. מחקתי את הפרטים המזהים:

לפני מספר שנים, נגש אבא אחד אל רב של קהלה מסויימת בעירנו בליל שבועות, ובפיו סיפור הזוי: בני המשפחה מתכוונים לסעודת ליל יו"ט של שבועות. השלחן עמוס במטעמים (לא יודע מה הם נוהגים לאכול, חלבי או בשרי. לא נפק"מ. העיקר שלחן ערוך לסעודת יו"ט). ממתנים רק לבן שיחזור מהישיבה (ממיריב בליל שבועס... נו, ממתנים).

לאחר מספר דקות, הבחור נכנס הביתה, וכמובן כולם שמחים עמו. "גוט יו"ט" אומרים לו, והלה עונה בחיוך מאולץ "נו, אההה", ושוב, מנסים לקבל את פניו לדבר אתו לשמוח קצת, משהו. אולי קרה משהו בישיבה? הבחור נראה ל-חוץ, לא מדבר, רק "נו, או, אהה", וכדומה. לאחר מספר שאלות של האב, הבין סוף סוף שהילד (שימו לב, בחור בישיב"ק. מקסימום 17) החליט שהוא בתענית דבור הלילה. ולא סתם, כבר מהסעודה.

בסעודה עצמה לא היה שייך לדבר אתו מילה. ישב עם ספר, בקושי אכל, ורק המתין לרגע בו תסתיים סוף סוף הסעודה הזו. מבין הנהוגי ורמיזותיו של הבחור האומלל, הבין האב כי כל העניין הזה בהשראת ראש הישיבה והמשגיח (המשגיח שליט"א ששמע מהמשגיח זצ"ל ששמע מהמשגיח שהוא עוד יותר זצ"ל?) אינו יודע אם הצליח האב להוריד את בנו מהסירוף. למעשה, הרב ששמע את הסיפור כעס מאוד על כך, ובמוצאי יו"ט התקשר לראש הישיבה של אותה ישיבה ונזף בו כהוגן.

את הקונטרס ההכנה לזמן מתן תורתנו. ניתן להשיגו בביתי רח' קצות החשן 9/6 מודיעין עילית. 0527167567.

דבר נאה ומתקבל

ענייני נישואין, שלום בית והמסתעף

מאת מוריך החתנים הרב דוד רוזנטל שליט"א

בס"ד

ובכן, נעמוד במה שאמרנו בטור הקודם שנעלה כיצד חשף שלמה המלך את האמת, מי האשה הדוברת אמת, וזאת בזכות הקשבתו המלאה. ותודה לכל אלה שהציעו את תשובתם וגם לאלה שרצו בכך ולא עלה בידם.

נקדים ללמוד הלכה שלא נכנס לנו"כ שבה אך מה ששייך לעניינינו, והיא בהלכות מליחת הבשר.

המקרה המדובר במליחת שתי חתיכות בשר זו ע"ג זו, כאשר השאלה מה דינה של התחתונה? הרי דם העליונה זב (זולג) על התחתונה? אולם מה שכתוב שהתחתונה כשרה כי בשעה שפולטת צירה (ציר שלה) אינה בולעת, הרי היא עסוקה בלפלוט את הדם שבה ואין היא יכולה במקביל לבלוע דם של העליונה.

כן הדבר בשיח, שאתה על תקן 'בולעי' (קשב) ועסוק ב'לענות' או להבין מענה (פולט) אתה לא באמת 'בולעי' את מה שמדברים איתך, וע"כ סביר שלא תשיב נכון, אם זה במלל אם במעשה, ומכאן כל בר דעת מבין לאן זה עלול להתגלגל, וזהו ששינוי 'בשעה שפולטת צירה אינה בולעת'. (כתבתי בקיצור)

שלמה המלך בחכמתו ידע זאת ולכן מה שעשה כדי לפתור את החידה באמת ידע שעליו להקשיב באמת ובאמת זה אומר 'להקשיב על מלא' (אין מקום למחשבות מה לענות) וכיון שכך, הוא שמע אחת מקדימה לומר 'בני החי' והאחרת 'בנה המת' ולפי שאדם מקדים דבר, זה מלמד שהוא החשוב לו יותר.

נ.ב. ונראה שהוא גם ידע שאילו יציע לחותכו בחרב לשניים ולחלוק אף היא תסכים לכך שהרי זה מה שחשוב לה לראותו מת, והנה אנו יודעים שזה גם קרה, יכול להיות ששלמה המלך רצה להוכיח 'קהל עם' מי הדוברת שקר, הלא הוא ידע זאת קודם כאמור, אלא שצריך להוכיח לעין כל.

נסכם לומר שלמדנו כלי נוסף (והיה נכון להחליף הסדר עם קודמו אך יש לזה טעם) ומאד מאד חשוב לניהול תקשורת נכונה, והיא- ההקשבה!!! הקשבה לשם הקשבה ולא לשם לענות/להחזיר וכיו"ב. ק"ו שלא להכנס בתוך דברי המדבר.

ומהיות ש-טור זה הוא השישי, אות ו, כידוע שאות זו מורה על חיבור, וביודעינו שאנו עתידים לזכות לקבל את התורה באהבה, אהבה כפי שאנו יודעים זה חיבור, והתורה ג"כ היא הדיכוי תמיצי' שלנו להתחבר לקב"ה, א"כ נאחל וניחל שנזכה לקבל את התורה באהבה וללומדה באהבה, וכן שיתברכו כל איש ואשה.

נ.ב. ראו נא רבותי שליט"א- ידוע שברצות אדם לזכות לישיעה שהיא למעלה מן הטבע יכול לזכות בכך אי"ה בכך שאף הוא יפעל/ישנה באיזה עניין שקשה לו, בלי להכנס למה וכמה, אני מציע לפניכם מה שלא עשיתי עד היום ובכדי שאזכה לישיעה גדולה, לחבר אתכם לקו השיעורים בזוגיות ועוד ללא עלות וללא הגבלת זמן, ע"כ כל מי שרוצה לזכות מתקשר אלי ואני מכניס את מספרו לקו והוא מחובר, וכמובן שאין להשימיע לאחרים.

dr10110188@gmail.com

שאלות ותגובות אפשר לשלוח למייל 0548-567-122 להתי' 0548-567-122

משיב דבר תגובות להערות על עלונים קודמים

כתב מודגש: ציטוט מעלונים קודמים. **כתב יד:** ציטוט ממכתבי הקוראים. כתב מרובע שאינו מודגש: תגובתי להערה. ציון כזה ... בתוך מכתב: דילוג בתוך המכתב, על דבר שאינו נוגע לענייננו (כגון: עניין טכני). לתועלת הקוראים, בכמה מקומות הוספתי כותרות בכתב מודגש לפני כל נושא.

אלידע כוכב

הערות על עלון קודם (חדש ניסן. עלון מס' 28)

עשרת המכות (חוץ ממכת בכורות) אינן החלק העיקרי של סיפור יציאת מצרים.

מאידך, סיפור קריעת ים סוף הוא חלק מסיפור יציאת מצרים.

א. אינני יודע מפני מה אתה סבור שסיפור עשרת המכות פחות שייך לליל הסדר מאשר סיפור קריעת ים סוף, מסדרי ההגדה ודאי לא סברו כך ואינני רואה סבירא בטענה זו.

איני רואה היכן ראית שמסדרי ההגדה לא סברו כך. עשרת המכות נזכרות פעם אחת וכחטיבה אחת. אשמח אם תפרט טענתך יותר.

ב. מי שסוף הסדר צריך לא להיצ' לכדי 'יתחטטנו' שנה, יש להפוך לא הידר כראוי במצות ארבע כוסות... (בירואלי נזכר שתיקנו ד' כוסות בשביל שיתכר...)

מסתבר כדברך. אלא שאת הירושלמי לא הבנתי כך. מבואר שם שמשתכר, אך לא אמרו שתקנו כדי שישתכר. אולי התכוונת לירושלמי במקום אחר.

ג. המנהג בימי רבותינו הראשונים בכל קהילות ישראל היה לספור ספירת הצומח מאוצר יום, מוטב לקיים כזורתו את מנהג כל ישראל (בצבר) מאשר לנסות לחדש סימנים ושיטות כדי להזכיר לספור ספירת הצומח מאוחר יותר, דבר שלא תמיד צריך (מה יצא מי שאין לו ילדים...).

צודק. למעשה בשנים הראשונות של הקהילה התפללנו בזמן מאוחר יותר, וממילא ספרנו בזמן בין השמשות. אחר שהתחלנו להקדים ערבית ליל שו"י עד כדי שמסיימים אותה מבעוד יום, רבים מהצבור חששו וכו'. לכן חשבנו על פתרון. עכ"פ, בעקבות הערתך הנכונה הוחלט שבעז"ה בשנה הבאה (אם חלילה עדיין נקיים ספירת העמר רק מדרבנן) נספור מבעוד יום כפי הצעתך, עם אפשרות של תזכורת עבור החוששים.

כאן כן אפשר לסיים ערבית בסמוך לפקיעה ראשונה ולספור מיד לאחריה, ואדיין ניתן להיצ' הביתה ולקדש קודם תהנה ובהוסיף מחולף הקודש.

לא זכיתי להבין הצעתך. ממ"נ, אם אנחנו מתייחסים לשקיעה ראשונה, מה"ת שבקידוש באותה עת יחשב עדיין תוספת?

ד. לא הזכרת קריאת שיר השירים בשבת שביצי' פסח.

צודק. שמת' לב רק אח"כ. לא יודע איך פרח מזכרוני, הרי כתבתי שאת 'אנא' וסיום ברכת ההלל מנגנים בנגון של ג' מגילות.

רע"פ לדבר שמאקור קריאת שיר השירים נקבעה לפיצי' פסח דווקא משום שהיום זה צוסקים פסירה (בקריאת התורה ובהפסדה פנביא ומהללים בכתובים), אבל בלל ריבוי הפיוטים והאריכות פיו"ט הוצרכה הקריאה לפסח חו"מ.

יתכן בהחלט. היו קהילות בהן נהגו לקרא קהלת בשמע"צ (בכל שנה), נדמה לי ששמעתי גם על קהלות שנהגו גם בשיר השירים בשש"פ.

מהנעשה והנשמע בקהלתנו

ה. ללבי נ'און ברכת חדש אי"ר:

יש להקדים שמאור במסכת ר"ה (דף יא) דלמ"ד נ'און נולדו אבות, נ'און נלאלו ונ'און אתידים להלל. ומאור בסולא סא' חדש זו נקרא נ'און בצנ"ן זה, שהרי לר' יהושע בחדש זה נולדו אבות וקרי ליה נ'און נולדו. וכיון שדרכך להביא סא את הנוסח והמנהג שיש לנהוג במאן האללה, יש להציר פה שבמאן האללה יש לנאן ברכת החודש הזה בנ'און המתאים לחג הנחוג על האללה שהוטחו עליה ... ונ'און הלכה ותוספות יש להשאירו לברכת חדש מרחשוון.

מסתמא כוונתך לאחד מנגוני שירי ירושלים עיה"ק. ודאי שאנו בשלבים מתקדמים של הגאולה (ואכן בקהלתנו מציינים יום זה החל לקראת סוף חדש אי"ר), אך עדיין לא נשלמה גאולתנו, ולא נקבע דווקא יום מסויים. מן הראוי היה לקבוע יותר מיום אחד להודות על הנסים. ואכמ"ל, ובלא"ה כבר הארכת. וד"ל.

במדור הרחב דבר כתבתי על התופעה של נערים הלומדים בצורה מאד מהירה, העיקר לעשות סיום בער"פ. התייחסתי גם לתופעה של סיומי מסכתות בבר מצוה.

ו. בצנ"ן קביצת מוצד לסיום המסכת וההשפעה על זה על רמת ואיכות הלימוד, צ"ח סנהדרין דף כ"ו בדברי אולא "מחשבה מוצלת אפילו לדברי תורה" ובדברי רבה "אם צסוקין לשה אנה מוצלת" וברש"י סא בלישא אחר"א: "כאן האמר צד יום פלוגי אסיים כק וכק מסכתות בלירסא".

אכן. אך רוב הבחורים העושים זאת, לומדים בצורה מאד זריזה לפעמים באמת לא מבינים. לעתים משתמשים הם בספרי עזר המיועדים לכאלה שכבר אחרו את המועד, ולעולם לא "יתחילו".

מהנעשה והנשמע בקהילתנו

הודאה על העבר. סיכום חדש שבט

שבת שירה. אמרנו יוצר אמונים כגהו. אופן מחוללת מהוללת. זולת לולי ה'. כל אלה ממחזור נירנברג. גאולה יום ליבשה.

הוגש כיבוד מיוחד וחולקו ממתקים לילדים לפני מנחה, וכן לילדות בחברת התהלים אחה"צ.

ושבת עשרת הדברים. בכל אחת משתי השבתות אמרנו יוצר, אופן וזולת של אותה שבת. ואת הגאולה שבסידורים הנפוצים.

אחא"צ הוגש כיבוד לרגל שבת שירה, וכן התקיים שיעור לילדים בעניין.

ט"ו בשבט. כבכל שנה לפני מנחה הוגש כיבוד, הכולל פירות, יין, ועוד.

שבת עשרת הדברים. אמרנו יוצר אורה יוצר. אופן חלק ה' עמו. מאורה אמרות ה' טהורות (נמצא גם בסידורים). זולת חזק עמי. הפיוטים חוץ

מה'מאורה', ממחזור נירנברג.

סיכום חדש אדר

שבת ראש חדש ופרשת שקלים. פיוטי פרשת שקלים בשילוב פיוטים של שר"ח (אופן, וכן אחד מרהיטי הקדושתא הקלירית אחד באחד). במוסף אמר החזן את שתי השבעות (של שר"ח והיה אמונת, ושל פרשת שקלים) בצורה משולבת. אגב, בשבעתא לשר"ח אנו מחליפים את נוסח הברכה

האמצעית ואומרים אותה כנוסח הפייטן שנהג כמנהג הארצישראלי. את חלקי השבעתא של שקלים שקלים אמר החזן סמוך לחתימת כל ברכה.

התקיימה תכנית ייחודית לילדים. התקיימה תכנית גם לבנות הקהילה. בתכנית חולקו קופסאות ממתקים מיוחדות לר"ח אדר.

פרשת זכור. אמרנו את הקדושתא הקלירית הנפוצה בתוספת הרהיט שלפני הסילוק. את השבעתא, דחינו למנחה.

פורים. בליל פורים אמרנו את המערבית לפר אגני. בלילה וביום, לפני קריאת המגילה נתנה לקהל כ-5 דק' הפסקה כדי להתארגן עם תחפושות וכדומה. התפללו שחרית כותיקין. ואמרנו את מערכת היוצר ומאמר א', ואת הקרובה ויאהב אמן. מעט לפני תחלת המשנה התקיימה קריאה

לנשים. משתה ושמחה. ב"ה, לפי מה ששמעתי מרוב חברי קהלתנו, כמעט כל המתפללים קיימו את מצוות היום כראוי בלי למעט בכבוד השבת, וכל שכן בלי למעט ח"ו במצוות היום, שהעיקרית שבהן היא 'משתה ושמחה' הכוללת גם 'מיחייב איניש וכו'". במהלך הסעודה שהתחילה בערך ב-

10:00, הגיעו רבים מבני הקהילה להשתתף ולשמוח (השתתפו גם כאלה שבאו מחוץ לעיר). חולקו משלוחי מנות מכובדים לכל ילדי וילדות הקהילה.

ברכת המזון ברכנו בערך בשעה 3:00 אחא"צ. אז התארגנו כל הקהל לשבת קדש.

שבת פורים דמוקפין. תפלת מנחה של עש"ק התקיימה כבכל שבוע ב-50 דק' לפני השקיעה. נגנו בתפילות גם ניגוני פורים. בשחרית אמרנו את מערכת היוצר ליהודים יימנת. לאחר התפלה התקיים קידושא רבא, כמו כן, גם בשבת קיימנו 'משתה ושמחה' בהשתתפות בחורים שבאו לשמח

עמנו. במנחה אמרנו שבעתא ובהקבץ אצילי עמי.

סיכום חדש ניסן

בראש חדש התקיימה מסיבת ראש חדש לבני הקהילה. במהלך החדש התקיימו שיעורים במסכת פסחים.

שב"ק חמישית. דרשת שבת הגדול מוקדמת. אמרנו את הקדושתא של הקליר לסדר 'ראה ראיית' אסירי פרך בהאנקס. לפני הסילוק אמר החזן את הסדר להי הרוחות (לרש"ע), עם הרשות אבא בחיל. לאחר שחרית התקיימה דרשת שבת הגדול.

שב"ק פרשת צו ע"פ החל בשב"ק. תפלת שחרית התקיימה בשעה 7:00. אמרנו את מערכת היוצר הקצרה א' דובר צדק, ואת הקדושתא אוני פטרי רחמים לסדר ויהי בחצי הלילה. תפלת מנחה התפללו מאוחר מעט משאר שבתות. בין מנחה לערבית התקיים שיעור קצר בענייני ההגדה ועוד.

חג המצות. יו"ט א'. התפללו ערבית כ-20 דק' אחר השקיעה. השנה אמרנו את המערבית המיוחדת ליו"ט של פסח החל במוצש"ק והיתם לי איום סח במקהלות. בשחרית אמרנו את מערכת היוצר אפיק רנן (אמרנו את כל מערכת היוצר בלשמותה, כולל החלקים החסרים בדפוסים). במוסף

אמרנו תפלת טל הקלירית שבמחזורים, אלא שאמרנוה בשלמותה עם כל ששת הקטעים. בקדושת היום אמר החזן חלק מהפיוט טבח יובל שי. לפני מנחה התקיימה שמחת יו"ט לבני הקהילה. בין מנחה לערבית התקיים שיעור בענייני דיומא.

חול המועד. בימי חול המועד התקיימו שיעורים בעניין קריאת התורה של אותו יום. כמו כן, בכל יום הוגש כיבוד לכבוד החג.

מהנעשה והנשמע בקהלתנו

עליה לרגל. ביום ד', ג' דחוק"מ, התקיימה עליה לרגל. לפנות בקר לקחנו עמנו את ספר התורה של קהלתנו, ויצאנו בהסעה מיוחדת לירושלים עיה"ק. את המניין קיימנו ברוב עם מול אחד משערי הר הבית. לאחר התפלה הצטרפו חלק גדול מהקהל לסיבוב שערי הר הבית בשירה ובזמרה. יהי רצון שנוזכה לראות מהרה בבניין בית המקדש ושם נעלה ונראה בשלש פעמי רגלינו.

שביעי של פסח החל בשב"ק. אמרנו את המערכת ויושע ה' אום למושעות. בשחרית אמרנו יוצר אופן וזולת שבמחזורים הנדפסים. את יום ליבשה אמרנו השנה במקומו האמיתי, לפני 'שירה חדשה'. לפני חתימת הברכה אמרנו את הגאולה של שבת שבתוך הפסח ברח דודי. קדושתא: את השם הנכבד. אחרי שחרית, קראנו מגילת שיר השירים. קריאת התורה: את פרשת בשלח חלקנו לששה קרואים, והשביעי קרא שמור את חדש האביב בפרשת ראה.

תכניות חדש אייר סיון

פסח שני. מעמד זכר לקרבן פסח שני, יתקיים אי"ה בירושלים עיה"ק. פרטים במודעה המחולקת בביהכ"נ.

ל"ג בעמר. כבכל שנה יוגש כיבוד לפני מנחה.

חג השבועות. גם השנה תתקיים אי"ה מסגרת יחודית לבחורים. פרטים בפרסומת המובאת כאן בעלון זה.

כמו כן, תתקיים תכנית לילדים ומסיבת שמחת יו"ט.

זמני התפילות בקהילתנו

ק"ק עדת יראים-אושטרייך מודיעין עילית

נתיבות המשפט 111 ב'

משמרות הכהונה והלויה על פי חשבוננו של מורנו הגר"י שווארץ שליט"א.
רשימת המשמרות מופיעה גם בלוח/ספר דבר בעתו של הגר"מ גנוט שליט"א

זמני התפילות לחדש אייר					יבנה המקדש				
יום חול	שוי"ט וימים מיוחדים	מנחה	שחרית	מנחה	לפניו	מנחה	שחרית	מנחה	לפניו
מנחה וערבית	מנחה	שחרית	מנחה	לפניו	מנחה	שחרית	מנחה	לפניו	מנחה
7:05	תזריע-מצורע	6:35	8:30	6:35	7:50	הפצץ	חנני	ך	הבאר
7:10	אחרי - קדושים	6:40	8:30	6:40	7:55	פתחיה	מלותי	ה	אז ישיר
7:15	אמור	6:45	8:30	6:45	8:00	יחזקאל	אליתה	ז	מי כמכה
7:20	בהר בחקותי מברכין חדש סיון	6:50	8:30	6:50	8:05	יכין	הותיר	י	הבאר
7:25	במדבר שבת לפני שבועות	6:50	8:30	6:50	8:10	גמול	גדלתי	ו	אז ישיר

זמני התפילות לחדש סיון					יבנה המקדש				
יום חול	שוי"ט וימים מיוחדים	מנחה	שחרית	מנחה	לפניו	מנחה	שחרית	מנחה	לפניו
מנחה וערבית	מנחה	שחרית	מנחה	לפניו	מנחה	שחרית	מנחה	לפניו	מנחה
7:25	במדבר שבת לפני שבועות	6:50	8:30	6:50	8:10	גמול	גדלתי	ו	אז ישיר
---	חג השבועות זמן מתן תורתנו	7:05	4:35	7:05	8:05	אם נזכה, התפלות והסעודות בירושלים עיה"ק סמוך למקום המקדש			
7:30	נשא שבת אחר שבועות	6:55	8:30	6:55	8:10	דליהו	מחזיאות	ל	מי כמכה
7:35	בהעלותך	7:00	8:30	7:00	8:15	מעזיהו	רוממתי עזר	ך	הבאר
7:35	שלח מברכין חדש תמוז	7:00	8:30	7:00	8:15	יהוירב	יוסף	ה	אז ישיר
7:35	קרח	7:00	8:30	7:00	8:15	ידעיה	גדליהו	ז	מי כמכה

לגבי שחרית בחג השבועות: אין להקיש מכך על שנים הבאות!

הורים המעוניינים לקיים את מנהג הכנסת התינוקות ללמוד תורה
נא לתאם עמנו בהקדם
0527167567

זמני חג השבועות ה' תשפ"ה לחברת בחורים חכמת שלמה

**בסייעות דשמיא
תכניה**

ערב יום טוב
4:00: כניסה לחדרים
כיבוד קל ועוד
קישוט בית הכנסת בידק [גם הילדים מוזמנים]
6:45: דרשה קצרה מענייני דיומא, נביאור חלק מפיוטי החג
ליל יום טוב
7:05: מנחה וערבית ליל יום טוב
סעודת ליל יום טוב
לימוד ליל שבועות
9:45: [משוער, כשעתיים לאחר סיום התפילה]
לימוד בצוותא בענייני היום מתורה מנביאים ומכתובים
מספר דרשות קצרות באמצע
1:00: [בערך] אחר הלימוד בצוותא לימוד מה שלבו חמץ
יום טוב של שבועות
4:10: עלות השחר
4:35: תפילת שחרית בתיקין ושמחה
לאחר התפילה: קידושא רבא חלבי [למשקלים, תוספת]
12:00: סעודת יום טוב מנה ראשונה מאכלי חלב
סעודת יום טוב בבשר ויין
5:30: שמחת יום טוב: תוכניות מגוונות עד סוף היום,
שירים, מנגל, שיעורים ועוד
7:05: תפילת מנחה וליווי החג
8:05: ערבית מוזאי יום טוב

וישמחו כל העם בשמחת אמרי נועם
(תוספת מנה ראשונה)

חברת בחורים חכמת שלמה

בסייעות דשמיא

**הגנו שמחים להודיע
כי גם השנה תתקיים אי"ה
מסגרת תורנית לבחורים
בחג השבועות - זמן מתן תורתנו**

מיועד לבחורים וראי שמנים שאינם נמצאים בישיבה

בתכנית:

- תפילות חגיגות באווירה שמחה
- סעודות כיד המלך
- לימוד ליל שבועות: לימוד בצוותא, דרשות, לימוד ענייני החג
- קידושא רבא חלבי לאחר תפילה כותיקין
- שמחת יום טוב:

- ✓ סעודה חלבית עשירה
- ✓ סעודת יום טוב בבשר ויין כראוי ליום של מתן תורה [אי לאו
האי יומא...]
- ✓ תכניות מגוונות עד סוף היום [שירים, מנגל, שיעורים,
ועוד]

בס"ד השנה עלה בידנו לארגן
אפשרות ללינה בצורה מסודרת לבחורים הגרים מחוץ לעיר
הרשמה עד ר"ח סיון - מספר המקומות מוגבל

לפרטים והרשמה: 0527167567 | yn0527167567@gmail.com

ברכת מזל טוב
לדידידנו ר' זישא אהרן קארפ שליט"א
לרגל הכנס בנו יעקב פנחס ז"י
בנעם עול תורה ומצוות
יהי רצון שיעלה מעלה במעלות התורה
ויראת שמים

ברכת מזל טוב
לדידידנו ר' אברהם כהן שליט"א
להולדת בנו רפאל איתן ז"י
כשם שנכנס לברית כן יכנס לתורה לחופה
ולמעשים טובים

**התמונות הממחישות
את עבודת בית המקדש שיבב"א
באדיבות מכון המקדש
העושים רבות למען בית אהינו**

ברכת מזל טוב
לרה"ג בעלאל אריאל שליט"א
לרגל הוצאת התנ"ך שיבה לבצרון

**חוזרים ללמוד
את התנ"ך
לפי החלוקה היהודית
להתקדש ולהתקדש**

מה יעצבנו? באלוקה היהודית?
את השקפת העולם היהודית,
את הערכים, המידות הראויות ואת ההתנהגות המצופה מעובד ה'.

להשיג: 0545919622. דוא"ל: fievip@kqengsq